

Le temps des cerises (de kersentijd)

Als vroeg in de lente het prille groen nog doorzichtig is en de kersenbomen bloeien is dat een heerlijke, hartverwarmende tijd vol belofte van wat komen gaat. Maar naar mijn aanvoelen is de meest feestelijke tijd van het jaar wanneer de kersen rijp zijn. De laatste winterse vitaminetekorten worden goedge maakt, de dagen zijn lang, de nachten niet meer kil en tussen ons en de herfst ligt een zomer die nog eindeloos lijkt. Het was het blij vooruitzien naar deze hartverwarmende maar korte tijd van zon en liefde die de revolutionairen van de Parijse Commune bezongen in hun ontroerende lijflied 'Le temps des cerises'*. Helaas hebben ze het niet gehaald, want al op 28 mei 1871 werd hun amper twee maanden oude revolutie in bloed gesmoord.

Ik ben verzot op kersen. Maar van mijn eigen kersenboom heb ik nog nooit één enkele kers gegeten. Want zodra de kersen een bosje krijgen strijken spreuwen, houtduiven en kauwen in groten getale neer om er zich aan tegoed te doen. Ik vraag me wel eens af hoe kersenkwekers dat klaarspelen.

Jongere lezers zullen me vast niet geloven, maar toch is het echt gebeurd: in de jaren '70 van de vorige eeuw was er een Belgische landbouwingenieur, die dacht het probleem van de spreuwen in de kersenteelt voor eens en voor altijd op te lossen. Zoals bekend zijn spreuwen gezellige slapers; van heinde en verre verzamelen ze zich 's avonds in indrukwekkende vluchten van tienduizenden vogels om hun gezamenlijke slaapbosjes op te zoeken. Deze zwermen vormen een van de wonderen van de natuur. Biologen hebben er zich altijd het hoofd over gebroken hoe zoveel dieren tegelijk zo'n volmaakt gecoördineerde vlucht kunnen uitvoeren.

Tekst en foto: Johan Heirman

Rupert Sheldrake dacht zelfs aan 'morfogenetische velden'. Het fenomeen heeft echter niets bovennatuurlijks, en zou volkomen te verklaren zijn als elke spreeuw enkele burens in het oog houdt. Het doel zou zijn om vijanden te verschalken, omdat die door de warreling in verwarring gebracht worden en de zwerm als één groot superorganisme zouden gaan beschouwen.

Deze afleidingsmanoeuvre hield echter geen rekening met de menselijke doortraptheid. Ingenieur Engels, want zo heette die man, had de slaapbosjes van de spreuwen in de fruitstreek van Sint-Truiden opgespoord. Overdag, terwijl de spreuwen de kersenboomgaarden plunderden, werden die bosjes volgehangen met dynamietstaven.

's Avonds keerde de vogels nietsvermoedend naar hun slaapplekken terug. Daar zaten ze nog enige tijd druk na te kwetteren over de belevenissen van de voorbije dag. Zodra het stil werd bracht de heer Engels de springstof tot ontploffing. De grond onder de ontbladerde bosjes lag daarna bezaaid met dode spreuwen. Die werden door vrijwilligers verzameld in fruitkistjes en naar de koelkamers van de fruitveiling

gebracht, om de daarop volgende dag door biologen zoals ikzelf getrieerd te worden naar leeftijd en sekse, en geringde exemplaren op te sporen. Als de koelkamers geopend werden vloog er nog wel eens een spreeuw weg die blijkbaar alleen verdoofd geweest was door de klap, maar de meeste dieren waren deerlijk gehavend, en soms was er alleen nog een pootje over met een ringetje er aan.

Uit het onderzoek bleek dat de slachtoffers hoofdzakelijk dat voorjaar uitgebroede rondtrekkende jongen uit Oost-Europa waren, waarvan het overgrote deel hoe dan ook de komende winter niet zou overleven. Als bestrijding was de spectaculaire maatregel dus alvast niet erg efficiënt, maar de kersentelers hadden wel het gevoel dat er toch iets aan het probleem gedaan werd. Daarbij werd even uit het oog verloren dat spreuwen tijdens hun overwegend insectivore bestaan slechts korte tijd kersen eten (er is wel eens geopperd dat ze de bessen nodig hebben om hun rui in te zetten). In de jaren na het explosieve ingrijpen woedde er in Limburg dan ook een emeltenplaag in weilanden en grasperken. Spreuwen worden inmiddels als een bedreigde diersoort beschouwd. De nieuwe bedreiging voor de kersenteelt is het little cherry virus, en dit hopen sommigen te bestrijden met GAS**-boetes voor wie aangetaste bomen niet rooit.

Er knaagt een worm aan de wortels van de wereld.

*https://nl.wikipedia.org/wiki/Le_temps_des_cerises

** Gemeentelijke Administratieve Sanctie